

משפט ד"ר הורוביץ: מי הרוצח?

לתלמידות הכניסה אסורה

זמזום המאחרר הלבן הענקי התלוי מהתקן רה היה הרעש היחיד באולם בית-המשפט כ- חיפה, המלא קהל מאזינים, נשים וגברים, שהקשיבו במתיחות למהלך החקירות והעדות יות, נאנקו תחת החמסין הרובץ כמוקעה כב- דה על כתפיהם, גופם ופניהם המיועזים.

היתה זאת אחת משיבות אחרי-הצהרים שהחלה כרגיל בשעה שתיים, נסתיימה בשמך נה לפנות ערב. על פסל הנאשמים ישב ד"ר משה הורוביץ, לבוש מעיל אפור, חולצה לב- נה ועניבה כהה, הנאשם ברצח חברת קבוצת חניתא, אחרי שביצע לה הפלה כלאכותית. מאו משפט הימאים, מוריד אק ות-אביב, לא משך משפט חיפאי קהל כה רב לאולם בית-המשפט. לתלמידות בנות 16 ומטה נאס- רה הכניסה לאולם הישיבות.

כשחלק מאברי המנוחה ננונים כמוצגים בתוך קופסה ירוקה על גבי השולחן לפני שלושת השופטים, ותרשים של אברי אגן הא- שה תלוי על הקיר מול מושבם, קם היועץ המשפטי בעל הקרחת, הפה הקמוץ והפנים הצרים, חיים כהן, דרש להרשיע את הנאשם ברצח, כשידיו מתעשעות בשרשרת מפתחות וקולו החד חותך את האויר.

משך ימים ארוכים נערכה המלחמה המש- פטית על חייו וחרותו של אדם, כשנקודת ה- תורסה היא נסיונו של התובע להוכיח שה- נאשם גרם למות חברת הקיבוץ כדי לחפות על פשע קודם, בעוד שהסניגור, עוזר יעקב דורון, ניסה לערער הנחה זו. היועץ: לפי החוק המליצי מקרה זה (של גרימת מות כדי לחפות על פשע קודם) הוא המקרה היחיד בו אין לתובע צורך להוכיח כוונה מוקדמת של הרוצח.

שני זוגות עיניים עקבו אחרי כל תנועה של הקטיגור והסניגור. היו אלה עיניו של הנאשם, שעולמו חרב עליו ושאיש לא יכל היה לדעת אם הרגיש את עצמו אשם או שהיה מפגר בהרכה בחינות, ועוד בעיקר למנוע בידע תענוגי הנייביט לפתוח את פיהם יתר על המידה, בלי רשות מטעם הרב-סמל הבריטי הקרוב. הוא קבע, בין השאר, ש- אפשר לסגור עתון כעונש על פרסום דברי הסתה (נגד האנגלים).

כשקמה מדינת ישראל, נשמו העתונאים לרחותה, זרקו לסל המערכת את הסכסכים השונים שבאו, עד כה, להערים על הצנוורה היה ברור כי במדינה הדמוקרטית החנוורה יקום, ברבות הימים, חוק עתונות חדש ש- יהיה כולו לובן וטוהר.

ברם, כשפורסמה השבוע הצעת-החוק, נוכ- חו העתונאים לדעת ששמחתם היתה מוקדמת במקצת. ההצעה באה, אמנם, לשים קץ לחוק הבריטי, אולם היא שמה במקומו חוק דורסני פי אלף.

הפכנה האמתית. עוקץ החוק: כל עתון, אשר יהוייב בוין במשפט של עלילה או הוצאת דיבה, ייסגר אוטומטית - גם בלי צו של שופט - לשלושה חדשים. סגירה זו לא תהיה תלויה ברצונו של איש. החוק חל על כל המקרים, בכל הנסיבות. איש אינו בא להגן על שימוש לרעה ב- דפי העתונות להשמצת-שוא של אנשים או מוסדות חפים מפשע. אולם עתון, המפרסם אלפי עובדות, אינו יכול להמנע, באחוז מס- סויים של מקרים, מטעויות. יתר על כן, מס- פיקה השמטת אות אחת (למשל בכותרת: "ד"ר יוסף דורש מונוגות") כדי שהעתון ית- חייב בעלילה. במקרים אלה נוהג בית-המשפט לתת קנס סמלי של כמה פרוטות. אולם, אם יתקבל החוק החדש, תתחסף על הקנס הסמלי סגירה אוטומטית. סגירה כזו פירושה, כמעט בכל מקרה, פשיטת רגל של העתון, סיוור המערכת שהיא גוף חי ומלוכד, בתזמורת פילהרמונית.

הסכנה האמתית חבויה במקום אחר. אם יתקבל החוק, לא ירצה עוד עתון להסתכן במשפט של עלילה, אפילו כשהוא משוכנע שבדקתו. ייפתח פתח לשורה אינסופית של כעשי-סחיטה מצד אנשים שמשפט זה או אחר בעתון לא ימצא חן בעיניהם. העתון יעבוד במתח של חחד מתמיד, לא יוכל עוד להעין להוקיע תופעות של שחיתות, גני- בות ציבוריות ושערוריות ממשלתיות. העתון נאי השותק יהיה העתונאי החכם. למחרת פרסום ההצעה כבר היה ברור כי ההצעה היפול קרבן להפלה מלאכותית. גם העתונים הממשלתיים - הציתניים ביותר - ביניהם ג'ורנל פוסט - היומון קול זעקה - אולם עצם העובדה כי הצעת-חוק כזאת יכר-

לא, ועיני אשתו, שישבה באולם, אחרי גמר הישיבה כשקהל הסקרנים התפור, נשאר הני- אשם בחברת השוטרים, ואשתו הגישה לו כריכים עטופים בנייר קלף, תמוז ומלפפון אשר סמן בכיס מכנסיו. כשניסה צלם לצלמו,

החוקיות הקטנות הודקרה שאלה חוקית מכרעת - האט החוק האוסר הפלות מלא- כותיות מתאים למציאות החברתית של יש- ראל או לא? כתב מיוחד של העולם הזה, שהתיעץ עם שורה של מומחים, כותב:

ד"ר הורוביץ ואשתו לפני בית-המשפט בחיפה בחוסר חוק. הפלה מלאכותית

התנפלה עליו האשה, איימה להשמיד את המצלמה.

החוק הוא הרוצח!

משפטו של ד"ר הורוביץ הכה גלים בין אנשי החוק והרפואה יותר מכל משפט אחר בשנים האחרונות. הסיבה: מעבר לנקודות

החוק, שהשתמר מימי המנדט, נובע מן ההכרה הדתית הבריטית, והוא מקביל לחוק הקיים כמעט בכל רחבי העולם. הוא מבוסס על ההנחה שהעובר הוא אדם חי, אשר השמ- דתו היא רצח. אולם ככל שהחברה המודר- נית התקדמה, כן העבירה רביזיה אילמת על הנחה זו. אף כי החוק, המרשה הפלה רק

לה היתה בכלל להתפרסם במדינת ישראל בשנת 1952 זרעה בלב העתונים חששות קוד- רים לגבי מצב חופש הדיבור בישראל של שנת 1962.

העתונאי שהיה אופה

לפני תשעה חדשים פרסם כתב על המשמר, ירמיהו שמואלי, חליפת מכתבים בין שר ה- תחבורה (דא) למנהל הרכבות שדנה בחילור- קי דעות אישיים. החודש חקרה המשטרה את שמואלי ושני

קפיצה לרכבת. לפני 11 שנים התקר- בה לחוף הארץ באחד הלילות המעורפלים ספינה שכונתה לשם היכר דרון-2 כשהיא נושאת על גב סיפונה מעפילים אשר הטלטלו משך ארבעה חדשים מרגע צאתם את נמל קונסטנצה הרומנית. בין המעפילים היה בחור צעיר בן 18, בעל עיניים חומות חודרות ושע- רות בהירות, ירמיהו שמואלי, שנשלח עם שאר המעפילים, לכשתפסו, למחנה עתלית, בו בילה את השנה וחצי הראשונה לשהותו בארץ.

יורדי הודו בשביתת הרעב עץ מדרכת בניין המוכנות בת"א בחוסר ברירה, עשיית צרכים

כשיצא לאחר תקופה זו הצטרף כחניך השומר הצעיר לגרעין בקבוצים אילון ומעב- רות. עם סיום תקופת ההכשרה נתקבל הגר- עין לקבוצ עברון השוכן ליד נהריה. משך שנים עבד שמואלי בענפי המשק השונים והתמחה בהם. עד אשר בשנת 1944 איתרע לו הגורל לעסוק במקצוע אחר, רחוק מכל ענף משקי בקבוצ, מקצוע העתונאות. באותם הימים עברה בתוך מרכזו של ה- קבוצ רכבת משא בקו חיפה-ביירות אשר הובילה בתוך קרונותיה מטען חי: מעפילים

עתונאים חיפאיים אחרים למקור שעור להם בהשגת המכתבים (העולם הזה 759). עמדה להביאם לדין, חזרה בעצמה ברגע האחרון. יום לפני כן הודיעו שמואלי בן ה-29 וחבריו כי לא יגלו את מקורותיהם, דבר שהיה ער- מד בניגוד למצפונם העתונאי. לשמואלי הי- תה הודעה נוספת: תוך שלושה חדשים יפ- רוש ממקצועו, ישוב לקיבוץ, עברון, אותו הורשה לצאת לשלוש שנות עבודה עתוני- אית אותן יניצל, כפי שמוכיחות קורותיו היטב.

מטעמים רפואיים (כשההריון או הלידה עלו- לים לסכן את חי האם), לא השתנה, עקב התנגדות הכנסיות ואי-העזתם של הרופאים לדבר בגלוי על נושא זה, קיימת הסכמה אי- למת בחברה התרבותית ברוב הארצות שהי- פלה מותרת ומוצדקת גם כשהלידה נראית כבלתי מוצדקת מטעמים חברתיים וכלכליים. בארצות רבות הצליחה המשטרה להטיל את חתמה על הרופאים, גרמה בכך שאלה אינם מבצעים הפלות בלתי-חוקיות. התוצאה הי- חיה היתה שהנשים ההרות פנו למילדות וא- נשים מפקפקים אחרים, מבצעות הפלות במחירים מופרזים ובתנאים המסכנים את הב- ריאות והחיים. בישראל עצמה המשטרה למ- עשה את העין, ולפי אומדנה והירה מבוצע עים כל שנה לפחות אלפיים הפלות (העולם הזה 659). הפלות אלה מבוצעות כמעט ב- מרהסיה, לרוב בבתיהם של רופאים פרטיים, במחיר של כ-20 ל"י להפלה. הרופאים, שהיו תמימי דעים שהדבר מוצדק ומוסרי, היו נוהגים לחפות איש על רעהו וכפי שמתברר מתוך עדויות משפט הורוביץ לא היו גם בתי-החולים מודיעים על מקרים של הפרות חוק שהובאו לתשומת לבם.

אם כי המשטרה לא עשתה עד כה דבר כדי להפר הסכמה אילמת זו של הרופאים, הרי עצם מעמדו הבלתי חוקי של הניתוח מטיל על הרופא מגבלות העלולות לסכן את בר-י אות האם, הן מפני שאין בביתו של הרופא האפשרויות של חדר ניתוח בבית-חולים, והן מפני שבמקרה של משגה עלולה להת- עורר נטייה מצד הרופא להחשיב את בטחונו האישי ועתידו הרפואי יותר מאשר את בטחון החולה.

בית-המשפט יצטרך להחליט אם ד"ר הור- רוביץ נהג בצורה זו, או שבאמת לא הרגיש במשגה בשעת הניתוח. אולם דעתם הפרטית של רופאים רבים, הסבורים שיש לבטל בכ- לל את החוק, מתבטאת בדבריו של רופא שאמר: "אינני יודע אם הורוביץ אשם או לא. אבל אני יודע שהחוק הוא הרוצח!"

מרומניה למחנה ההסגר בעתלית. פעילי השומר הצעיר היו מעוניינים בפר- טים מדויקים על הנעשה בתנועה בחוף- לארץ ועל המעפילים הנשלחים אציה. הדרך היחידה להתקשר אתם היתה להגיע אליהם לפני שהם יגיעו למחנה ההסגר. בדרך זו היתה רק ברירה אחת ויחידה: לקפוץ לאחד מקרונות הרכבת ולהתערב בין המעפילים בזמן שתעבור בתוך הקבוצ.

פעולה זו, אשר היתה בה יותר סיכון אי- שי מאשר אופי עתונאי, הוטלה על שמואלי שקיבלה ללא כל נסיון קודם. באחד הלילות נתלה ירמיהו על הרכבת והגיע עם המעפילים למחנה ההסגר וכאחד מהם. אחר שקיבל את הפרטים הדרושים, ניגש לשער, הציג את תעודת הזהות המנדטורית ויצא.

ירדים בבצק. חוק מאשר לשולחיו מסר שמואלי את הפרטים המעניינים גם לעתון המשמר (כיום על המשמר). סיים בכך בהצל- חה פעולה עתונאית ראשונה. כעבור התקר- פה הבערת במשק, שלח אותו הקבוצ שסבל מחוסר ידיים עובדות לעבודה חלקית ב- על המשמר. היה ברור אן, שתפקידו זה לא יפסור אותו מעבודתו בקבוצ כאופה. בעבודותיו המעשיות הראשונות בעתון, אותן עשה במשמר הירדן, מקום שם נערכו שיחות שביתת הנשק עם הסורים, נאלץ היה, שחור שחור בשעות המאוחרות של הערב, מחוסר תחבורה מסודרת, להעביר את הידי- עות בשיחה טלפונית, כשהוא אחוז את ה- שפופרת בידיים דביקות מבצק, ופולט את רשמיו בעליפה מבלי להכניס קודם לכן ב- כתב על הנייר.

באוגוסט 1949 איפשר לו הקבוצ לצאת ל- עבודה מלאה בעתונו למשך שלוש שנים. שמואלי רכש לו מעמד של אחד מטובי ה- עתונאים בארץ (פרשת אדירי) וכעתונאי ב- דם. השיג לעתונו ידיעות חשובות ולפעמים יחידות מבין כל העתונים. (בפתיחת בתי- הזקוק בחיפה, למשל, במעמד הנציגים ה- אנגלים, היה הוא העתונאי היחיד במקום).

ירדה

צום וסירחון חריף

הרעב בהודו בא באופן טבעי בהחלט. זוהי מגפה מסורתית המהלה עשרות אלפי אנשים מדי שנה, פותרת את בעיית הצפיפות בארץ חסרת מזון. אך זה מאתיים שנה מאז הומצא, בעזרת הרעב, נשק קטלני ומסוכן - שבי- תת הרעב, כתב הברהמינים הייתה הראשונה (סוף בעמוד 10)